

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2003/55/EF

2008/EØS/38/38

av 26. juni 2003

om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 98/30/EF(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 47 nr. 2, artikkel 55 og artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF av 22. juni 1998 om felles regler for det indre marked for naturgass⁽⁴⁾ er et viktig ledd i innføringen av et indre marked for gass.
- 2) Erfaringene fra gjennomføringen av nevnte direktiv viser de fordeler det indre marked for gass kan gi i form av økt effektivitet, prisfall, høyere kvalitet på tjenestene og økt konkurransevne. Det finnes imidlertid fortsatt betydelige mangler samt muligheter for å få markedet til å fungere bedre, blant annet er det fortsatt behov for konkrete bestemmelser for å sikre like vilkår og redusere risikoen for markedsdominans og aggressiv atferd, sikre overførings- og distribusjonstariffer som ikke innebærer forskjellsbehandling, gjennom adgang til nettet på grunnlag av tariffer som offentliggjøres før de trer i kraft, og sikre at rettighetene til små og sårbare kunder beskyttes.

- 3) Under sitt møte i Lisboa 23.-24. mars 2000 oppfordret Det europeiske råd til hurtig innsats for å gjennomføre det indre marked i både elektrisitets- og gassektoren, samt til å påskynde liberaliseringen i disse sektorene med sikte på å oppnå et velfungerende indre marked. I sin resolusjon av 6. juli 2000 om Kommisjonens andre rapport om liberalisering av energimarkedene oppfordret Europaparlamentet Kommisjonen til å fastsette en detaljert tidsplan for å nå nøyaktig definerte mål med sikte på en gradvis, men fullstendig liberalisering av energimarkedet.
- 4) De friheter traktaten garanterer europeiske borgere — fritt varebytte, fri adgang til å yte tjenester og fri etableringsadgang — er bare mulige i et helt åpent marked der alle forbrukere fritt kan velge sine leverandører og alle leverandører fritt kan velge sine kunder.
- 5) I lys av den ventede økte avhengigheten av naturgass bør det tas hensyn til initiativ og tiltak som oppmuntrer til gjensidige ordninger for adgang til nett og markedsintegrasjon i tredjestater.
- 6) De største hindrene for å oppnå et velfungerende og konkurransedyktig indre marked er blant annet knyttet til spørsmål om adgang til nett, adgang til lagring, fastsettelse av tariffer, samvirkingsevne mellom systemer og forskjellige grader av markedsåpning i medlemsstatene.
- 7) For at konkurransen skal virke på en tilfredsstillende måte, må adgang til nett gis uten forskjellsbehandling, på en åpen måte og til en rimelig pris.
- 8) For å gjennomføre det indre marked for gass er det ytterst viktig at operatører av overførings- og distribusjonsnett gis adgang uten forskjellsbehandling til nettet. En operatør av et overførings- eller distribusjonsnett kan være ett eller flere foretak.
- 9) Dersom et gassforetak utfører overførings-, distribusjons- eller lagringsvirksomhet eller virksomhet knyttet til flytende naturgass (LNG) og har en annen rettslig form enn de foretak som utfører produksjons- og/eller forsyningsvirksomhet, kan de utpekte nettoperatorene være det samme foretaket som eier infrastrukturen.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 146/2005 av 2. desember 2005 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 10 av 23.2.2006, s. 17.

⁽¹⁾ EFT C 240 E av 28.8.2001, s. 60, og EFT C 227 E av 24.9.2002, s. 393.

⁽²⁾ EFT C 36 av 8.2.2002, s. 10.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 13. mars 2002 (EUT C 47 E av 27.2.2003, s. 367), Rådets felles holdning av 3. februar 2003 (EUT C 50 E av 4.3.2003, s. 36) og europaparlamentsbeslutning av 4. juni 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁴⁾ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 1.

- 10) For å sikre effektiv adgang uten forskjellsbehandling til nett er det hensiktsmessig at overførings- og distribusjonsnettene drives av rettslig atskilte enheter i de tilfeller der det finnes vertikalt integrerte foretak. Kommisjonen bør vurdere tiltak med tilsvarende virkning som er utviklet av medlemsstatene for å oppfylle dette kravet, og, der det er hensiktsmessig, framlegge forslag for å endre dette direktiv.

Det er også hensiktsmessig at operatører av overførings- og distribusjonsnett har reell rett til å treffe beslutninger om eiendeler som er nødvendige for å vedlikeholde, drive og utvikle nett når slike eiendeler eies og drives av vertikalt integrerte foretak.

Det er imidlertid viktig å skille mellom slik rettslig atskillelse og eierskapsmessig atskillelse. Rettslig atskillelse innebærer ingen endring i eierskap av eiendeler, og er ikke til hinder for at liknende eller identiske ansettelsesvilkår anvendes i alle deler av et vertikalt integrert foretak. Likevel bør en beslutningsprosess som ikke innebærer forskjellsbehandling, sikres gjennom organisatoriske tiltak med hensyn til de ansvarlige beslutningstakernes uavhengighet.

- 11) For å unngå å pålegge små distribusjonsforetak en uforholdsmessig stor økonomisk og administrativ byrde bør medlemsstatene ved behov kunne unnta slike foretak fra kravene om rettslig atskillelse når det gjelder distribusjon.
- 12) For å gjøre det lettere for et gassforetak etablert i en medlemsstat å inngå kontrakter om gassforsyning til berettigede kunder i en annen medlemsstat bør medlemsstaten og, ved behov, nasjonale reguleringsmyndigheter arbeide for å oppnå mer likeverdige vilkår og samme adgang til fritt valg av leverandør i hele det indre marked.
- 13) For å sikre adgang uten forskjellsbehandling til nett er det viktig at det finnes et effektivt regelverk som håndheves av én eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter. Medlemsstatene fastsetter reguleringsmyndighetenes funksjoner, kompetanse og administrative fullmakter. Det er viktig at reguleringsmyndighetene i alle medlemsstater oppfyller samme minstekrav til kompetanse. Disse myndighetene bør ha kompetanse til å fastsette eller godkjenne tariffene, eller i det minste de metoder som ligger til grunn for beregning av overførings- og distribusjonstariffer og tariffene for adgang til anlegg for flytende naturgass (LNG). For å unngå usikkerhet og kostbare og tidkrevende konflikter bør disse tariffene offentliggjøres før de trer i kraft.
- 14) Kommisjonen har meddelt at den har til hensikt å nedsette en gruppe av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass som vil utgjøre et egnet rådgivende organ for å oppmuntre til samarbeid og samordning mellom nasjonale reguleringsmyndigheter, for å fremme utviklingen av det indre marked for elektrisk kraft og gass, og for å bidra til en ensartet anvendelse i alle medlemsstater av de bestemmelser som er fastsatt i dette direktiv, i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁽¹⁾ og i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003 av 26. juni 2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene⁽²⁾.
- 15) For å sikre effektiv markedsadgang for alle markedsdeltakere, også nye, er det nødvendig å innføre kostnadsrelaterte utjevningsordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling. Så snart gassmarkedet har et tilstrekkelig høyt likviditetsnivå, bør dette oppnås ved at det innføres åpne markedsbaserte ordninger for forsyning og kjøp av gass som er nødvendig for å oppfylle kravene til utjevning. Så lenge likviditetsnivået i markedet ikke er tilstrekkelig høyt, bør nasjonale reguleringsmyndigheter spille en aktiv rolle for å sikre at utjevningstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling. Det bør samtidig innføres egnede stimulerings tiltak for å skape likevekt mellom produksjon og forbruk av gass og for at systemet ikke skal settes i fare.
- 16) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne fastsette eller godkjenne tariffene eller de metoder som ligger til grunn for beregning av tariffene, på bakgrunn av et forslag fra operatører av overføringsnett, distribusjonsnett eller LNG-nett, eller på bakgrunn av et forslag som disse operatørene og nettbrukerne er blitt enige om. Når de utfører disse oppgavene bør de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at overførings- og distribusjonstariffer er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling, samtidig som de tar hensyn til de marginalkostnader som på lang sikt kan spares som følge av tiltak gjennom styring av etterspørsel.
- 17) Fordelene ved det indre marked bør snarest mulig bli tilgjengelige for all industri og handel i Fellesskapet, herunder små og mellomstore bedrifter, og for alle borgere i Fellesskapet, av hensyn til rettferdighet og konkurransevne, og indirekte for å skape arbeidsplasser som et resultat av de effektivitetsgevinster foretakene vil oppnå.

(1) Se EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

(2) Se EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1.

- 18) Gasskunder bør fritt kunne velge leverandør. Det bør likevel skje en gradvis tilnærming for å gjennomføre det indre marked for gass etter en bestemt tidsplan slik at industrien kan tilpasse seg, og for å sikre at egnede tiltak og ordninger er innført for å verne kundenes interesser og sikre at de har en reell rett til å velge leverandør.
- 19) En gradvis åpning av markedene for full konkurranse bør snarest mulig fjerne forskjellene mellom medlemsstatene. Innsyn og sikkerhet bør sikres i forbindelse med gjennomføringen av dette direktiv.
- 20) I direktiv 98/30/EF anses adgang til lagring som adgang til en del av gassnett. I lys av erfaringene fra gjennomføringen av det indre marked bør ytterligere tiltak iverksettes for å klargjøre bestemmelsene om adgang til lagring og tilleggstenester.
- 21) Lagringsanlegg er av avgjørende betydning blant annet for å oppfylle forpliktelser til å yte offentlige tjenester, for eksempel forsyningssikkerhet. Dette bør ikke føre til konkurransevridning eller forskjellsbehandling med hensyn til adgang til lagring.
- 22) Ytterligere tiltak bør treffes for å sikre oversiktlige tariffer som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til adgang til transport. Slike tariffer bør gjelde for alle brukere, uten forskjellsbehandling. Når lagringsanlegg, lagring i rørledning eller tilleggstenester drives i et marked med tilstrekkelig konkurranse, kan adgang gis på grunnlag av åpne, markedsbaserte ordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling.
- 23) Av hensyn til forsyningssikkerheten bør likevekten mellom tilbud og etterspørsel i hver enkelt medlemsstat overvåkes, og overvåkingen bør følges av en rapport om situasjonen på fellesskapsplan, idet det tas hensyn til samkjøringskapasiteten mellom områder. Slik overvåking bør foretas i tilstrekkelig god tid til at egnede tiltak kan iverksettes dersom forsyningssikkerheten er truet. Etablering og vedlikehold av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet, bør bidra til å sikre en stabil gassforsyning.
- 24) Medlemsstatene bør, idet det tas hensyn til de nødvendige kvalitetskrav, sikre at biogass og gass fra biomasse eller andre typer gass gis adgang uten forskjellsbehandling til gassnett, forutsatt at slik adgang fullt ut er forenlig med de relevante tekniske forskrifter og sikkerhetsstandarder. Disse forskriftene og standardene bør sikre at disse gassene teknisk sett og på en sikker måte kan innføres i og transporteres gjennom naturgassnett, og bør også ta i betraktning de kjemiske egenskapene ved disse gassene.
- 25) Langsiktige kontrakter vil fortsatt være en viktig del av gassforsyningen i medlemsstatene, og gassforsyningsforetak bør fortsatt kunne anvende slike kontrakter forutsatt at de ikke er i strid med dette direktivs mål og er i samsvar med traktaten, herunder konkurransereglene. Det er derfor nødvendig at gassforetak tar hensyn til dem i sin planlegging av transport- og overføringskapasitet.
- 26) For å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester i Fellesskapet bør medlemsstatene regelmessig underrette Kommisjonen om alle tiltak de treffer for å nå dette direktivs mål. Kommisjonen bør regelmessig offentliggjøre en rapport med analyser av de tiltak som treffes på nasjonalt plan for å nå målene for offentlige tjenester, og som sammenligner virkningene av tjenestene med sikte på å fremme anbefalinger om tiltak som bør treffes på nasjonalt plan for å oppnå høy kvalitet på offentlige tjenester.
- Medlemsstatene bør sikre at kundene, når de koples til gassnett, blir underrettet om sin rett til å forsynes med naturgass av en bestemt kvalitet til en rimelig pris. Tiltak som treffes av medlemsstatene for å beskytte sluttkundene, kan være forskjellige for husholdninger og små og mellomstore bedrifter.
- 27) Oppfyllelsen av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste er et grunnleggende krav i dette direktiv, og det er viktig at direktivet angir felles minstestandarder som overholdes av alle medlemsstater, og som tar hensyn til målene for forbrukervern, forsyningssikkerhet, miljøvern og like konkurransevilkår i alle medlemsstater. Det er viktig at forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste kan tolkes på nasjonalt plan, idet det tas hensyn til nasjonale forhold og forutsatt at fellesskapsretten overholdes.
- 28) Tiltak medlemsstatene treffer for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning kan blant annet omfatte relevante økonomiske stimulerings tiltak, om nødvendig ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan. Disse midlene kan omfatte ansvarsordninger som sikrer den nødvendige investering.
- 29) I den grad de tiltak medlemsstatene treffer for å oppfylle sine forpliktelser til å yte offentlig tjeneste utgjør statsstøtte i henhold til traktatens artikkel 87 nr. 1, har de i henhold til traktatens artikkel 88 nr. 3 plikt til å underrette Kommisjonen om disse.

- 30) Ettersom målet for det foreslåtte tiltak, som er å skape et velfungerende indre marked for gass med rettferdig konkurranse, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet og forholdsmessighetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
- 31) I lys av erfaringene fra gjennomføringen av rådsdirektiv 91/296/EØF av 31. mai 1991 om transitt av naturgass gjennom overføringsnett⁽¹⁾ bør det treffes tiltak for å sikre ensartede adgangsordninger uten forskjellsbehandling for overføring, herunder overføring av gass over landegrensene mellom medlemsstater. For å sikre ensartet behandling av adgang til gassnettet, også ved transitt, bør nevnte direktiv oppheves, uten at det berører kontrakter inngått i henhold til nevnte direktiv. Opphevelsen av direktiv 91/296/EØF bør ikke være til hinder for at langsiktige kontrakter kan inngås i framtiden.
- 32) På grunn av omfanget av de endringer som gjøres i direktiv 98/30/EF, bør de berørte bestemmelser av klarhets- og rasjonaliseringshensyn omarbeides.
- 33) I dette direktiv respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er nedfelt blant annet i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter.
- 34) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁽²⁾ —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

VIRKEOMRÅDE OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Virkeområde

1. I dette direktiv fastsettes felles regler for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass. Det fastsettes nærmere regler for naturgassektorens organisering og

virkemåte, markedsadgang og drift av nettene samt kriterier og framgangsmåter som skal anvendes ved tildeling av tillatelser til å overføre, distribuere, forsyne og lagre naturgass samt drive nett.

2. De regler som fastsettes ved dette direktiv for naturgass, herunder flytende naturgass (LNG), får også anvendelse for biogass og gass fra biomasse eller andre typer av gass i den grad slike gasser teknisk sett og på en sikker måte kan innføres i og transporteres gjennom naturgassnettet.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- «naturgassforetak» enhver fysisk eller juridisk person som ivaretar minst én av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning, innkjøp eller lagring av naturgass, herunder LNG, og som har ansvar for de forretningsmessige og tekniske oppgaver og/eller vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av slutt kunder,
- «oppstrømsgassrørledningsnett» enhver gassrørledning eller ethvert gassrørledningsnett som drives og/eller opprettes innenfor rammen av et olje- eller gassproduksjonsprosjekt, eller som brukes for å overføre naturgass fra ett eller flere produksjonsanlegg av denne typen, til et behandlingsanlegg, en behandlingsterminal eller en endelig ilandføringsterminal,
- «overføring» transport av naturgass gjennom et annet høytrykksgassrørledningsnett enn oppstrømsgassrørledningsnettet, med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- «operatør av overføringsnett» en fysisk eller juridisk person som ivaretar overføringsfunksjonen og har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av overføringsnett i et gitt område samt eventuelle forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter gasstransport,
- «distribusjon» transport av naturgass gjennom lokale eller regionale gassrørledningsnett med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- «operatør av distribusjonsnett» en fysisk eller juridisk person som ivaretar distribusjonsfunksjonen og har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av distribusjonsnett i et gitt område samt eventuelle forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter gassdistribusjon,

⁽¹⁾ EFTL 147 av 12.6.1991, s. 37. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 95/49/EF (EFT L 233 av 30.9.1995, s. 86).

⁽²⁾ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

7. «forsyning» salg, herunder videresalg, av naturgass, herunder LNG, til kunder, formål å kople sammen disse medlemsstatenes nasjonale overføringsnett,
8. «forsyningsforetak» enhver fysisk eller juridisk person som utfører forsyningen, 18. «direkteledning» en rørledning for overføring av naturgass, som supplerer samkjøringsnettet,
9. «lagringsanlegg» et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som eies og/eller drives av et naturgassforetak, herunder den del av LNG-anlegg som brukes til lagring, men unntatt den del som brukes til produksjonsvirksomhet, og unntatt anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver, 19. «integrrert naturgassforetak» et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
10. «operatør av lagringsanlegg» en fysisk eller juridisk person som driver lagringsvirksomhet og har ansvar for drift av et lagringsanlegg, 20. «vertikalt integrert foretak» et naturgassforetak eller en foretaksgruppe med innbyrdes forhold som definert i artikkel 3 nr. 3 i rådsforordning (EØF) nr. 4064/89 av 21. desember 1989 om tilsyn med foretakssammenslutninger⁽¹⁾ der det berørte foretaket/den berørte gruppen utfører minst én av følgende funksjoner: overføring, distribusjon, LNG eller lagring, og minst én av funksjonene produksjon eller forsyning av naturgass,
11. «LNG-anlegg» en terminal som brukes til omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, herunder tilleggstjenester og midlertidig lagring som er nødvendig for regassifiseringen og påfølgende levering til overføringsnettet, men skal ikke omfatte noen del av LNG-terminaler som brukes til lagring, 21. «horisontalt integrert foretak» et foretak som utfører minst én av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning eller lagring av naturgass, og i tillegg en virksomhet som ikke omfatter gass,
12. «operatør av LNG-nett» en fysisk eller juridisk person som foretar omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, og som har ansvar for drift av et LNG-anlegg, 22. «tilknyttet foretak» et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 41 i sjuende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)^(*) om konsoliderte regnskaper⁽²⁾, og/eller et assosiert foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i nevnte direktiv og/eller et foretak som tilhører de samme aksjeeiere,
13. «nett» ethvert overføringsnett, distribusjonsnett, LNG-anlegg og/eller lagringsanlegg som eies og/eller drives av et naturgassforetak, herunder lagring i rørledning og foretakets anlegg som yter tilleggstjenester, samt tilknyttede foretaks anlegg som er nødvendige for å gi adgang til overføring, distribusjon og LNG, 23. «nettbruker» enhver fysisk eller juridisk person som forsyner eller forsynes fra nettet,
14. «tilleggstjenester» alle tjenester som er nødvendige for adgang til og drift av et overførings- og/eller distribusjonsnett og/eller LNG-anlegg og/eller lagringsanlegg, herunder anlegg for lastbalansering og blanding, men omfatter ikke anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver, 24. «kunder» grossister og sluttkunder samt naturgassforetak som kjøper naturgass,
15. «lagring i rørledning» lagring av gass ved kompresjon i gassoverførings- og gassdistribusjonsnett, men omfatter ikke anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver, 25. «privatkunder» kunder som kjøper naturgass til eget husholdningsforbruk,
16. «samkjøringsnett» en rekke nett som er kople sammen, 26. «forretningskunder» kunder som kjøper naturgass som ikke er til eget husholdningsforbruk,
17. «forbindelsesledning» en overføringsledning som krysser en grense mellom medlemsstater og bare har som 27. «sluttkunder» kunder som kjøper naturgass til eget bruk,
28. «berettigede kunder» kunder som fritt kan velge gassleverandør i henhold til artikkel 23 i dette direktiv,

(*) Tittelen på direktiv 78/660/EØF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

(1) EFT L 395 av 30.12.1989, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1310/97 (EFT L 180 av 9.7.1997, s. 1).

(2) EFT L 193 av 18.7.1983, s. 1. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/65/EF (EFT L 283 av 27.10.2001, s. 28).

29. «grossister» enhver fysisk eller juridisk person, unntatt operatører av overføringsnett og operatører av distribusjonsnett, som kjøper naturgass med sikte på videresalg i eller utenfor det nett personen er etablert i,
30. «langsiktig planlegging» planlegging på lang sikt av naturgassforetakenes forsynings- og transportkapasitet med sikte på å dekke nettets etterspørsel etter naturgass, spre kildene og sikre forsyninger til kundene,
31. «marked under oppbygging» en medlemsstat der den første kommersielle forsyningen i henhold til den første langsiktige kontrakten for forsyning av naturgass fant sted for mindre enn ti år siden,
32. «sikkerhet» både forsyningsikkerhet for naturgass og teknisk sikkerhet,
33. «ny infrastruktur» en infrastruktur som ikke er ferdigstilt når dette direktiv trer i kraft.

KAPITTEL II

ALMINNELIGE REGLER FOR ORGANISERING AV SEKTOREN

Artikkel 3

Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene på grunnlag av sin institusjonelle organisering og under behørig hensyn til nærhetsprinsippet sikre at naturgassforetak drives i samsvar med prinsippene i dette direktiv med sikte på å oppnå et konkurransedyktig, sikkert og miljømessig bærekraftig marked for naturgass, og de skal ikke forskjellsbehandle slike foretak med hensyn til rettigheter eller plikter.
2. Idet det fullt ut tas hensyn til traktatens bestemmelser, særlig artikkel 86, og av hensyn til allmenne økonomiske interesser kan medlemsstatene pålegge foretak i gassektoren forpliktelser til å yte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningsikkerhet, regelmessighet, kvalitet på og pris for forsyninger, samt miljøvern, herunder energieffektivitet og klimabeskyttelse. Slike forpliktelser skal være klart definerte, oversiktlige, kontrollerbare og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal sikre gassforetak i EU lik adgang til nasjonale forbrukere. I forbindelse med forsyningsikkerhet, energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel samt for å nå de miljømål som er nevnt i dette nummer, kan medlemsstatene innføre langsiktig planlegging, idet det tas hensyn til muligheten for at tredjemann søker å få adgang til nettet.

3. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å verne sluttbrukere og sikre et høyt nivå for forbrukervern, og skal særlig sikre at det finnes egnede beskyttelsestiltak for å verne sårbare kunder, herunder egnede tiltak for å hjelpe dem å unngå avbrudd i gassforsyningen. I denne sammenheng kan de treffe egnede tiltak for å verne kunder i fjerntliggende områder som er koplet til gassnettet. Medlemsstatene kan for dette formål utpeke en leverandør for kunder som er koplet til gassnettet. De skal sikre et høyt nivå for forbrukervern, særlig med hensyn til innsyn i allmenne kontraktsvilkår og -betingelser, allmenne opplysninger og tvisteløsningsordninger. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder i praksis kan bytte leverandør. I det minste når det gjelder privatkunder skal disse tiltakene omfatte de tiltak som angis i vedlegg A.

4. Medlemsstatene skal gjennomføre egnede tiltak for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning og miljøvern, som kan omfatte midler for å motvirke klimaendringer, samt forsyningsikkerhet. Slike tiltak kan blant annet omfatte egnede økonomiske stimulerings tiltak, eventuelt ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan, til vedlikehold og bygging av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet.

5. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende bestemmelsene i artikkel 4 på distribusjon, i den grad anvendelsen av dem juridisk eller faktisk ville hindre oppfyllelsen av de forpliktelser som naturgassforetakene er pålagt av hensyn til allmenne økonomiske interesser, og i den grad utviklingen av handelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot Fellesskapets interesser. Fellesskapets interesser omfatter blant annet konkurranse med hensyn til berettigede kunder i samsvar med dette direktiv og traktatens artikkel 86.

6. Medlemsstatene skal, når dette direktiv er gjennomført, underrette Kommisjonen om alle tiltak som er truffet for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, herunder forbruker- og miljøvern, og deres mulige virkning på nasjonal og internasjonal konkurranse, uavhengig av om slike tiltak krever et unntak fra bestemmelsene i dette direktiv. De skal deretter hvert annet år underrette Kommisjonen om eventuelle endringer av slike tiltak, uavhengig av om de krever et unntak fra dette direktiv.

Artikkel 4

Tillatelsesordning

1. Dersom det kreves tillatelse til bygging eller drift av naturgassanlegg (for eksempel lisens, bevilling, konsesjon, avtale eller godkjenning), skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, gi tillatelse til å bygge og/eller drive slike anlegg, gassrørledninger og

tilknyttet utstyr på sitt territorium, i samsvar med nr. 2-4. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, kan også på samme grunnlag gi tillatelse til forsyning av naturgass og tillatelse til grossister.

2. Dersom medlemsstatene har en tillatelsesordning, skal de fastsette objektive kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som skal oppfylles av foretak som søker om tillatelse til å bygge og/eller drive naturgassanlegg, eller som søker om tillatelse til å levere naturgass. Kriteriene og framgangsmåtene for tildeling av tillatelser, som ikke innebærer forskjellsbehandling, skal offentliggjøres.

3. Medlemsstatene skal sørge for at begrunnelsen for et avslag på en søknad om tillatelse er objektiv og ikke innebærer forskjellsbehandling, og at den oversendes søkeren. Begrunnelsen for avslaget skal oversendes Kommissjonen til underretning. Medlemsstatene skal utarbeide en framgangsmåte som gir søkeren mulighet til å klage på et slikt avslag.

4. Med sikte på utviklingen av områder som nylig har fått gassforsyning, og en effektiv drift i alminnelighet, kan medlemsstatene, med forbehold for artikkel 24, avslå å gi ny tillatelse til bygging og drift av distribusjonsnett via gassrørledninger i et bestemt område, når det allerede er opprettet eller planlagt å opprette slike nett i dette området, og dersom den eksisterende eller planlagte kapasiteten ikke er sprengt.

Artikkel 5

Overvåking av forsyningssikkerhet

Medlemsstatene skal sørge for at forsyningssikkerheten overvåkes. Når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, kan de delegere denne oppgaven til reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 25 nr. 1. Denne overvåkingen skal særlig omfatte likevekten mellom forsyning og etterspørsel i det nasjonale marked, nivået på forventet framtidig etterspørsel og tilgjengelige forsyninger, ytterligere kapasitet under planlegging eller bygging, nettenes kvalitets- og vedlikeholds nivå samt tiltak for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra én eller flere leverandører. Vedkommende myndigheter skal innen 31. juli hvert år offentliggjøre en rapport som viser resultatene av overvåkingen av disse forholdene, samt eventuelle tiltak som er truffet eller planlagt i den forbindelse, og skal umiddelbart oversende denne rapporten til Kommissjonen.

Artikkel 6

Tekniske forskrifter

Medlemsstatene skal sørge for at det utarbeides og offentliggjøres tekniske sikkerhetskriterier og tekniske forskrifter som fastsetter tekniske minstekrav for konstruksjon og drift når det gjelder tilkøpling til nettet av LNG-anlegg, lagringsanlegg, andre

overførings- eller distribusjonsnett og direkteledninger. Disse tekniske forskriftene skal sikre samvirkeevnen mellom nettene, være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling. De skal meddeles Kommissjonen i samsvar med artikkel 8 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester⁽¹⁾.

KAPITTEL III

OVERFØRING, LAGRING OG LNG

Artikkel 7

Utpeking av nettoperatører

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode naturgassforetak som eier overførings-, lagrings- eller LNG-anlegg, om å utpeke én eller flere nettoperatører. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at operatører av overføringsnett, LNG-nett og lagringsanlegg opptrer i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8-10.

Artikkel 8

Nettoperatørers oppgaver

1. Hver operatør av overføringsnett, lagringsanlegg og/eller LNG-nett skal:
 - a) på økonomisk akseptable vilkår drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive anlegg for overføring, lagring og/eller LNG, idet det tas behørig hensyn til miljøet,
 - b) unngå forskjellsbehandling av nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig til fordel for egne tilknyttede foretak,
 - c) utlevere til andre operatører av overføringsnett, lagringsanlegg, LNG-nett og/eller distribusjonsnett tilstrekkelige opplysninger til å sikre at transport og lagring av naturgass kan foregå på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet,
 - d) gi nettbrukere tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv adgang til nettet.

2. De regler for utjevning i gassoverføringsnettet som vedtas av operatører av overføringsnett, skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, noe som

⁽¹⁾ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

også gjelder reglene for nettbrukernes betaling for bruk av deres nett i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariff, for slike tjenester som ytes av operatører av overføringsnett, skal fastsettes i henhold til en metode som er forenlig med artikkel 25 nr. 2, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

3. Medlemsstatene kan kreve at operatører av overføringsnett oppfyller minstekrav til vedlikehold og utvikling av overføringsnett, herunder samkjøringskapasitet.

4. Operatører av overføringsnett skal anskaffe den energi de bruker for å ivareta sine funksjoner i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Artikkel 9

Rettslig atskillelse av operatører av overføringsnett

1. Dersom operatøren av overføringsnett er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking være uavhengig av andre virksomheter som ikke er knyttet til overføring. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i overføringsnett fra det vertikalt integrerte foretaket.

2. For å sikre uavhengighet til operatøren av overføringsnett nevnt i nr. 1, skal følgende minstekriterier gjelde:

- a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av overføringsnett, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte naturgassforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon, distribusjon og forsyning av naturgass,
- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av overføringsnett, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,
- c) operatøren av overføringsnett skal ha reell rett til å treffe beslutninger uavhengig av det integrerte gassforetaket om eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 25 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et tilsvarende dokument, fra operatøren av overføringsnett, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal

ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av overføringsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,

operatøren av overføringsnett skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette mål. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 25 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

Artikkel 10

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett

1. Hver operatør av overførings-, lagrings- og/eller LNG-nett skal, med forbehold for artikkel 16 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling.

2. Operatører av overføringsnett skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av et tilknyttet foretak, ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har fått fra tredjemand i forbindelse med tildeling av eller forhandling om adgang til nettet.

KAPITTEL IV

DISTRIBUSJON OG FORSYNING

Artikkel 11

Utpeking av operatører av distribusjonsnett

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier eller har ansvar for distribusjonsnett om å utpeke en eller flere operatører av distribusjonsnett, og de skal sikre at disse operatørene opptrer i samsvar med artikkel 12-14.

Artikkel 12

Oppgaver for operatører av distribusjonsnett

1. Hver operatør av distribusjonsnett skal på økonomisk akseptable vilkår drive, vedlikeholde og utvikle et sikkert, pålitelig og effektivt nett, idet det tas behørig hensyn til miljøet.
2. Operatøren av distribusjonsnettet skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne tilknyttede foretak.
3. Hver operatør av distribusjonsnett skal utlevere til andre operatører av distribusjonsnett og/eller operatører av overføringsnett og/eller LNG-nett og/eller lagringsnett tilstrekkelige opplysninger til å sikre at transport og lagring av naturgass kan skje på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet.
4. Hver operatør av distribusjonsnett skal gi nettbrukere tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv adgang til nettet.
5. Dersom operatører av distribusjonsnett har ansvar for utjevning i gassdistribusjonsnettet, skal regler de vedtar for dette formål være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, herunder regler for nettbrukernes betaling for bruk av nettet i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariff for nettoperatorens ytelse av slike tjenester, skal fastsettes i henhold til en metode som er forenlig med artikkel 25 nr. 2, uten forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

Artikkel 13

Rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett

1. Dersom operatøren av distribusjonsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking være uavhengig av andre virksomheter som ikke er knyttet til distribusjon. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i distribusjonsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket.
2. I tillegg til kravene i nr. 1 skal operatøren av distribusjonsnettet, når denne er del av et vertikalt integrert foretak, være uavhengig med hensyn til organisasjon og beslutningstaking fra annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. For å oppnå dette skal følgende minstekriterier oppfylles:
 - a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det

integreerte naturgassforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon, overføring og forsyning av naturgass,

- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,
- c) operatøren av distribusjonsnettet skal ha reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte gassforetaket, med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 25 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, fra operatøren av distribusjonsnettet, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av overføringsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,
- d) operatøren av distribusjonsnettet skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette målet. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 25 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende nr. 1 og 2 på integrerte naturgassforetak som betjener færre enn 100 000 tilknyttede kunder.

Artikkel 14

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av distribusjonsnett

1. Hver operatør av distribusjonsnett skal, med forbehold for artikkel 16 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling.

2. Operatører av distribusjonsnett skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av et tilknyttet foretak, ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har mottatt fra tredjemann i forbindelse med tildeling av eller forhandling om adgang til nettet.

Artikkel 15

Operatør av kombinasjonsnett

Reglene i artikkel 9 nr. 1 og artikkel 13 nr. 1 skal ikke være til hinder for drift av et kombinert overførings-, LNG-, lagrings- og distribusjonsnett som med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking er uavhengig av annen virksomhet som ikke er knyttet til overførings-, LNG-, lagrings- og distribusjonsnett, og som oppfyller kravene i bokstav a)-d). Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i kombinasjonsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket:

- a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av kombinasjonsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte naturgassforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon og forsyning av naturgass,
- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av kombinasjonsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,
- c) operatøren av kombinasjonsnettet skal ha reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte gassforetaket, med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 25 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, fra operatøren av kombinasjonsnettet, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjelds nivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruks med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av overførings- og distribusjonsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,
- d) operatøren av kombinasjonsnettet skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet

for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette målet. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 25 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

KAPITTEL V

ATSKILTE OG OVERSIKTLIGE REGNSKAPER

Artikkel 16

Rett til tilgang til regnskaper

1. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 25 nr. 1 og tvisteløsningsmyndighetene nevnt i artikkel 20 nr. 3, skal ha tilgang til regnskapene til naturgassforetak som fastsatt i artikkel 17 når dette er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver.
2. Medlemsstatene og enhver utpekt vedkommende myndighet, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 25 nr. 1 og tvisteløsningsmyndighetene, skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig. Medlemsstatene kan vedta at slike opplysninger skal offentliggjøres dersom det er nødvendig for at vedkommende myndigheter skal kunne utføre sine oppgaver.

Artikkel 17

Atskilte regnskaper

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at naturgassforetakenes regnskaper føres i samsvar med nr. 2-5. Dersom foretak er unntatt fra denne bestemmelsen på grunnlag av artikkel 28 nr. 2 og 4, skal de som et minstekrav føre sine regnskaper i henhold til denne artikkel.
2. Uansett eierstruktur og rettslig form skal naturgassforetakene utarbeide, få revidert og offentliggjøre sine årsregnskaper i samsvar med nasjonal lovgivning om aksjeselskapers årsregnskaper, vedtatt i samsvar med fjerde rådsdirektiv 78/660/EØF av 25. juli 1978 med hjemmel i

traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g^(*) om årsregnskapene for visse selskapsformer⁽¹⁾. Foretak som ikke er rettslig forpliktet til å offentliggjøre sine årsregnskaper, skal oppbevare en kopi av disse tilgjengelig for allmennheten ved sitt hovedkontor.

3. For å unngå forskjellsbehandling, krysssubsidiering og konkurransevridning skal naturgassforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring, distribusjon, LNG og lagring av naturgass, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvd av atskilte foretak. De skal også føre regnskaper, eventuelt konsoliderte, for annen gassvirksomhet som ikke er knyttet til overføring, distribusjon, LNG og lagring. Inntil 1. juli 2007 skal de føre atskilte regnskaper for forsyningsvirksomhet for berettigede kunder og forsyningsvirksomhet for ikke-berettigede kunder. Inntekter fra eierskap av overførings-/distribusjonsnett skal angis i regnskapene. De skal ved behov føre konsoliderte regnskaper for annen virksomhet som ikke er knyttet til gass. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.

4. I revisjonen nevnt i nr. 2 skal det særlig kontrolleres at forpliktelsen til å unngå forskjellsbehandling og krysssubsidiering nevnt i nr. 3 overholdes.

5. Foretakene skal i sine internregnskaper angi hvilke regler for fordeling av eiendeler og forpliktelser, utgifter og inntekter samt avskrivning, med forbehold for gjeldende nasjonale regnskapsregler, som de følger ved utarbeiding av de atskilte regnskapene nevnt i nr. 3. Disse interne reglene kan endres bare i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.

6. I notene til årsregnskapene skal alle transaksjoner av et visst omfang som er gjennomført med tilknyttede foretak, angis.

KAPITTEL VI

ORGANISERING AV ADGANG TIL NETTET

Artikkel 18

Adgang for tredjemann

1. Medlemsstatene skal sikre at det innføres et system for tredjemanns adgang til overførings- og distribusjonsnett og LNG-anlegg, som bygger på offentliggjorte tariffert som anvendes

for alle berettigede kunder, herunder forsyningsforetak, og som anvendes objektivt og uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere. Medlemsstatene skal sikre at disse tariffene, eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, godkjennes av en reguleringsmyndighet nevnt i artikkel 25 nr. 1 før de trer i kraft, og at disse tariffene — og metodene, der bare metoder godkjennes — offentliggjøres før de trer i kraft.

2. Operatører av overføringsnett skal, dersom det er nødvendig for å utføre deres oppgaver, herunder i forbindelse med overføring over landegrensler, ha adgang til nettet til andre operatører av overføringsnett.

3. Bestemmelsene i dette direktiv skal ikke være til hinder for at langsiktige kontrakter inngås, forutsatt at de er i samsvar med Fellesskapets konkurranseregler.

Artikkel 19

Adgang til lagring

1. Dersom det er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv nettadgang med sikte på forsyning av kunder samt tilrettelegging av adgang til tilleggstjenester, kan medlemsstatene ved tilrettelegging av adgang til lagringsanlegg og lagring i rørledning velge én av eller begge framgangsmåtene i nr. 3 og 4. Disse framgangsmåtene skal anvendes etter objektive og oversiktlige kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling.

2. Bestemmelsene i nr. 1 får ikke anvendelse på tilleggstjenester og midlertidig lagring som er knyttet til LNG-anlegg og er nødvendige for regassifiseringsprosessen og påfølgende levering til overføringsnettet.

3. Ved forhandlet adgang skal medlemsstatene treffe de tiltak som er nødvendige for at naturgassforetakene og berettigede kunder innenfor eller utenfor det området samkjøringsnettet dekker, kan forhandle om adgang til lagringsanlegg og lagring i rørledning, dersom dette er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv adgang til nettet samt for å skaffe adgang til andre tilleggstjenester. Partene skal ha plikt til å forhandle i god tro om adgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester.

Kontrakter om adgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester skal forhandles fram med den berørte operatør av lagringsnettet eller det berørte naturgassforetaket. Medlemsstatene skal kreve at operatører av lagringsnett og naturgassforetakene senest seks måneder etter iverksettelsen av dette direktiv og deretter hvert år, offentliggjør sine viktigste forretningsmessige vilkår for bruken av lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester.

^(*) Tittelen på direktiv 78/660/EØF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

⁽¹⁾ EFT L 222 av 14.8.1978, s. 11. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/65/EF (EFT L 283 av 27.10.2001, s. 28).

Ved regulert adgang skal medlemsstatene treffe de tiltak som er nødvendige for å gi naturgassforetak og berettigede kunder innenfor eller utenfor det området samkjøringsnett dekker, rett til adgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester, på grunnlag av offentliggjorte tariff og/eller andre vilkår for bruk av slike lageranlegg og lagring i rørledning, dersom det er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv adgang til nettet samt for å organisere adgang til andre tilleggstjenester. Slik rett til adgang kan gis til berettigede kunder ved å tillate dem å inngå leveringskontrakter med andre konkurrerende naturgassforetak enn nettets eier og/eller operatør eller et tilknyttet foretak.

Artikkel 20

Adgang til oppstrømsgassrørledningsnett

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at naturgassforetakene og berettigede kunder, uansett hvor de befinner seg, i samsvar med denne artikkel kan få adgang til oppstrømsgassrørledningsnett, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik adgang, unntatt de deler av slike nett og anlegg som brukes til lokal produksjonsvirksomhet ved en forekomst der gassen produseres. Kommisjonen skal underrettes om disse tiltakene i samsvar med bestemmelsene i artikkel 33.

2. Adgangen nevnt i nr. 1 skal gis på en måte som medlemsstaten bestemmer i samsvar med relevant lovgivning. Medlemsstatene skal ha som mål å opprette en rettferdig og åpen adgang, å skape et konkurransepreget marked for naturgass og å hindre misbruk av en dominerende stilling, idet det tas hensyn til sikkerheten og regelmessige forsyninger, kapasitet som er eller rimeligvis kan stilles til rådighet samt vern av miljøet. Det kan tas hensyn til følgende:

- a) nødvendigheten av å nekte adgang når de tekniske spesifikasjonene er innbyrdes uforenlige, og dette problemet ikke kan løses med rimelig innsats,
- b) nødvendigheten av å unngå vanskeligheter som ikke kan overvinnes med rimelig innsats, og som kan svekke effektiviteten til eksisterende og planlagt produksjon av hydrokarboner, herunder ved forekomster med begrenset økonomisk levedyktighet,
- c) nødvendigheten av å respektere de rimelige og behørig begrunnede behovene til eieren eller operatøren av et oppstrømsgassrørledningsnett for transport og behandling av gassen, og interessene til de øvrige brukerne av oppstrømsgassrørledningsnett eller av anlegg for behandling eller håndtering som vil kunne bli berørt, og

d) nødvendigheten av å anvende, i samsvar med fellesskapsretten, deres lovgivning og administrative framgangsmåter for tildeling av tillatelser til produksjon eller oppstrømsutbygging.

3. Medlemsstatene skal sørge for å innføre en ordning for tvisteløsning som omfatter en myndighet som er uavhengig av partene, og som har tilgang til alle relevante opplysninger, for å gjøre det mulig raskt å løse tvister om adgang til oppstrømsgassrørledningsnett, idet det tas hensyn til kriteriene definert i nr. 2 og antallet parter som kan delta i forhandlingene om adgang til slike nett.

4. Ved tvister på tvers av landegrensene skal ordningen for tvisteløsning i den medlemsstaten som har jurisdiksjon over oppstrømsgassrørledningsnett som det nektes adgang til, anvendes. Dersom det aktuelle nettet ved tvister på tvers av landegrensene hører under flere medlemsstater, skal disse samrå seg med hverandre for å sikre at bestemmelsene i dette direktiv anvendes på en konsekvent måte.

Artikkel 21

Nektelse av adgang

1. Naturgassforetakene kan nekte adgang til nettet dersom de har kapasitetsmangel eller dersom slik adgang vil hindre dem i å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste nevnt i artikkel 3 nr. 2 som de er blitt pålagt, eller på grunn av store økonomiske og finansielle vanskeligheter knyttet til kontrakter med faste betalingsforpliktelser, idet det tas hensyn til kriteriene og framgangsmåtene nevnt i artikkel 27 og den løsning medlemsstaten har valgt i samsvar med artikkel 27 nr. 1. Avslaget skal være behørig begrunnet.

2. Medlemsstatene kan treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at et naturgassforetak som nekter adgang til nettet på grunn av kapasitetsmangel eller manglende tilkøpling, foretar de nødvendige utbedringer i den grad dette er økonomisk forsvarlig eller dersom en potensiell kunde er villig til å betale for dem. I tilfeller der artikkel 4 nr. 4 anvendes, skal medlemsstatene treffe slike tiltak.

Artikkel 22

Ny infrastruktur

1. Større nye gassinfrastrukturer, dvs. forbindelsesledninger mellom medlemsstater, LNG-anlegg og lagringsanlegg, kan på anmodning unntas fra bestemmelsene i artikkel 18, 19, 20 og artikkel 25 nr. 2, 3 og 4 på følgende vilkår:

- a) investeringen må øke konkurransen i gassforsyningen og øke forsyningssikkerheten,

- b) risikonivået knyttet til investeringen er slik at investeringen ikke ville finne sted med mindre et unntak ble innrømmet,
- c) infrastrukturen må være eiet av en fysisk eller juridisk person som i det minste med hensyn til rettslig form er atskilt fra nettoperatorene for de nett denne infrastrukturen skal bygges i,
- d) det kreves avgifter av brukere av denne infrastrukturen,
- e) unntaket ikke skader konkurransen eller hindrer at det indre marked for gass fungerer tilfredsstillende, eller at det regulerte nett infrastrukturen er koplet til fungerer tilfredsstillende.

2. Nr. 1 får også anvendelse på betydelige kapasitetsøkninger i eksisterende infrastrukturer og på endringer av slike infrastrukturer som gjør det mulig å utvikle nye kilder for gassforsyning.

3. a) Reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 25 kan i hvert enkelt tilfelle treffe beslutning om unntaket nevnt i nr. 1 og 2. Medlemsstatene kan imidlertid fastsette at reguleringsmyndighetene ved en anmodning om unntak skal framlegge en uttalelse for vedkommende myndighet i medlemsstaten for formelt vedtak. Denne uttalelsen skal offentliggjøres sammen med vedtaket.

b) i) Unntaket kan omfatte hele eller deler av henholdsvis den nye infrastrukturen, den eksisterende infrastrukturen med betydelig økt kapasitet eller endringen av den eksisterende infrastrukturen.

ii) Når det vedtas om et unntak skal innrømmes, skal det i hvert enkelt tilfelle tas hensyn til behovet for å fastsette vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for unntakets varighet og for adgang til forbindelsesledningen.

iii) Når beslutning treffes om vilkårene i dette ledd, skal det særlig tas hensyn til kontraktens varighet, ytterligere kapasitet som skal bygges eller endring av eksisterende kapasitet, prosjektets tidsramme og nasjonale forhold.

c) Når vedkommende myndighet innrømmer et unntak, skal den fastsette regler og ordninger for håndtering og tildeling av kapasitet, forutsatt at det ikke hindrer gjennomføringen av langsiktige kontrakter.

d) Beslutningen om unntak, herunder eventuelle vilkår nevnt i bokstav b), skal være behørig begrunnet og kunngjøres.

e) Når det gjelder en forbindelsesledning, skal en eventuell beslutning om unntak treffes etter samråd med de andre berørte medlemsstater eller reguleringsmyndigheter.

4. Vedkommende myndighet skal umiddelbart underrette Kommisjonen om beslutningen om unntak, sammen med alle relevante opplysninger om beslutningen. Disse opplysningene kan oversendes Kommisjonen i form av et sammendrag, slik at Kommisjonen kan avgi en velbegrunnet uttalelse.

Opplysningene skal særlig omfatte:

a) en detaljert begrunnelse av hvorfor reguleringsmyndigheten eller medlemsstaten har innrømmet unntaket, herunder de økonomiske opplysninger som begrunner behovet for unntaket,

b) den analyse som er foretatt av hvordan innrømmelsen av unntaket påvirker konkurransen og den effektive virkemåten til det indre marked for gass,

c) begrunnelsen for det tidsrom og den del av den samlede kapasitet i den berørte gassinfrastruktur som unntaket innrømmes for,

d) dersom unntaket gjelder en forbindelsesledning, resultatet av samrådet med de berørte medlemsstatene eller med reguleringsmyndighetene,

e) infrastrukturens bidrag til spredning av gassforsyningen.

Kommisjonen kan innen to måneder etter at den har mottatt en meddelelse anmode om at reguleringsmyndigheten eller den berørte medlemsstat endrer eller trekker tilbake beslutningen om å innrømme et unntak. Tidsrommet på to måneder kan forlenges med ytterligere en måned dersom Kommisjonen ønsker flere opplysninger.

Dersom reguleringsmyndigheten eller den berørte medlemsstat ikke imøtekommer anmodningen innen en frist på fire uker, skal en endelig beslutning treffes i samsvar med framgangsmåten nevnt i artikkel 30 nr. 2.

Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.

Artikkel 23

Markedsåpning og gjensidighet

1. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder:

a) inntil 1. juli 2004 er kunder som er berettigede i henhold til artikkel 18 i direktiv 98/30/EF. Medlemsstatene skal innen 31. januar hvert år offentliggjøre kriteriene for definisjonen av disse berettigede kundene,

b) senest fra og med 1. juli 2004 er alle forretningskunder,

c) fra og med 1. juli 2007 er alle kunder.

2. For å unngå manglende likevekt når gassmarkedene åpnes:

- a) skal kontrakter om gassforsyning som inngås med en berettiget kunde i en annen medlemsstats nett, ikke være forbudt dersom kunden er berettiget i begge berørte nett,
- b) kan Kommisjonen i tilfeller der transaksjonene nevnt i bokstav a) nektes fordi kunden er berettiget i bare ett av de to nettene, idet det tas hensyn til markedssituasjonen og felles interesser, pålegge den nektende part å gjennomføre den ønskede forsyning på anmodning fra en av medlemsstatene i de to nett.

Artikkel 24

Direkteledninger

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at:

- a) naturgassforetak som er etablert på deres territorium, kan forsyne de berettigede kundene gjennom en direkteledning,
- b) enhver berettiget kunde av denne typen som er etablert på deres territorium, kan forsynes av naturgassforetakene gjennom en direkteledning.

2. Dersom det kreves tillatelse for opprettelse eller drift av direkteledninger (for eksempel en lisens, bevilling, konsesjon, avtale eller godkjenning), skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, fastsette kriterier for tildeling av tillatelse til å opprette eller drive direkteledninger på deres territorium. Disse kriteriene skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling.

3. Medlemsstatene kan gjøre tillatelsen til å opprette en direkteledning betinget enten av at adgang til nettet er blitt nektet på grunnlag av artikkel 21, eller av at det innledes en framgangsmåte for tvisteløsning i henhold til artikkel 25.

Artikkel 25

Reguleringsmyndigheter

1. Medlemsstatene skal utpeke ett eller flere vedkommende organ(er) som skal fungere som reguleringsmyndigheter. Disse myndighetene skal være helt uavhengige av gassindustriens interesser. De skal ved anvendelse av denne artikkel i det minste ha ansvar for å sikre likebehandling, effektiv konkurranse og at markedet fungerer tilfredsstillende, gjennom særlig overvåking av følgende:

- a) reglene om håndtering og tildeling av samkjøringskapasitet, i samråd med reguleringsmyndigheten(e) i de medlemsstater som det eksisterer sammenkopling med,
- b) alle ordninger for å håndtere overbelastning i det nasjonale gassnettet,
- c) den tid det tar for operatører av overførings- og distribusjonsnett å foreta tilkoplinger og utføre reparasjoner,
- d) offentliggjøring av egnede opplysninger fra operatører av overførings- og distribusjonsnett om forbindelsesledninger, bruk av nett og tildeling av kapasitet til berørte parter, idet det tas hensyn til behovet for at opplysninger som ikke framlegges samlet, behandles som forretningsmessig fortrolige,
- e) effektiv atskillelse av regnskaper som nevnt i artikkel 17, for å sikre at det ikke forekommer krysssubsidiering mellom overførings-, distribusjons-, lagrings-, LNG- og forsyningsvirksomhet,
- f) vilkår for adgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og til andre tilleggstenester som fastsatt i artikkel 19,
- g) i hvilket omfang operatører av overførings- og distribusjonsnett utfører sine oppgaver i samsvar med artikkel 8 og 12,
- h) graden av innsyn og konkurranse.

De myndigheter som er opprettet i henhold til denne artikkel, skal offentliggjøre en årsrapport om resultatet av deres overvåkingsevne nevnt i bokstav a)-h).

2. Reguleringsmyndighetene skal ha ansvar for å fastsette eller godkjenne som et minstekrav de metoder som brukes for å beregne eller fastsette vilkår og betingelser, før de trer i kraft, for:

- a) tilkopling og adgang til nasjonale nett, herunder overførings- og distribusjonstariffer, samt vilkår, betingelser og tariffer for adgang til LNG-anlegg. Disse tariffene eller metodene skal være utformet slik at de nødvendige investeringer i nettene og LNG-anleggene kan foretas på en slik måte at investeringene sikrer nettenes og LNG-anleggenes levedyktighet,
- b) yting av utjevningstjenester.

3. Uten hensyn til nr. 2 kan medlemsstatene fastsette at reguleringsmyndighetene skal framlegge de tariffer eller i det minste de metoder som er nevnt i nr. 2, samt endringene nevnt i nr. 4, for det relevante organ i medlemsstaten for formelt vedtak. Det relevante organ skal i slike tilfeller ha myndighet til enten å godkjenne eller forkaste et utkast til vedtak framlagt av reguleringsmyndigheten.

Disse tariffene eller metodene eller endringene av dem skal offentliggjøres sammen med beslutningen om formelt vedtak. Alle formelle avslag på et utkast til vedtak skal også offentliggjøres, sammen med begrunnelsen for avslaget.

4. Reguleringsmyndigheter skal ha myndighet til å kreve at operatører av overførings-, LNG- og distribusjonsnett ved behov endrer vilkår og betingelser, herunder tariffen og metoder nevnt i nr. 1, 2 og 3, for å sikre at de er rimelige og anvendes uten forskjellsbehandling.

5. Enhver part som har en klage mot en operatør av et overførings-, LNG- eller distribusjonsnett i forbindelse med sakene nevnt i nr. 1, 2 og 4 og i artikkel 19, kan framsette en klage for reguleringsmyndigheten, som fungerer som tvisteløsningsmyndighet og skal treffe en beslutning innen to måneder etter at klagen er mottatt. Dette tidsrommet kan forlenges med to måneder dersom reguleringsmyndigheten ønsker ytterligere opplysninger. Dette tidsrommet kan forlenges med klagers samtykke. En slik beslutning skal ha bindende virkning med mindre og inntil den oppheves etter klage.

6. Enhver part som er berørt og har en rett til å klage på en beslutning om metoder truffet i henhold til nr. 2, 3 eller 4 eller, dersom reguleringsmyndigheten har en plikt til å holde samråd om de foreslåtte metoder, kan senest innen to måneder etter at beslutningen eller forslaget til beslutning er kunngjort, eller innen en kortere frist som medlemsstatene fastsetter, framlegge en klage for behandling. En slik klage skal ikke ha utsettende virkning.

7. Medlemsstatene skal treffe tiltak for å sikre at reguleringsmyndighetene kan utføre sine oppgaver nevnt i nr. 1-5 på en effektiv og rask måte.

8. Medlemsstatene skal opprette egnede og effektive ordninger for regulering, kontroll og innsyn for å hindre ethvert misbruk av en dominerende stilling, særlig på bekostning av forbrukerne, og enhver form for aggressiv atferd. I disse ordningene skal det tas hensyn til bestemmelsene i traktaten, særlig artikkel 82.

9. Medlemsstatene skal sikre at egnede tiltak treffes, herunder forvaltningssak eller straffesak i samsvar med nasjonal lovgivning, mot de ansvarlige fysiske eller juridiske personer når fortrolighetsreglene i dette direktiv ikke overholdes.

10. Ved tvister på tvers av landegrensene skal den besluttende reguleringsmyndighet være den reguleringsmyndighet som har jurisdiksjon over den nettoperatør som nekter bruk av eller adgang til nettet.

11. Klager nevnt i nr. 5 og 6 skal ikke berøre klageadgangen i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.

12. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked og like vilkår gjennom et åpent samarbeid med hverandre og med Kommisjonen.

KAPITTEL VII

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 26

Beskyttelsestiltak

1. I tilfelle en plutselig krise i energimarkedet og dersom det er fare for personers fysiske sikkerhet, for apparaters eller anleggs sikkerhet eller for nettets funksjonsevne, kan en medlemsstat midlertidig treffe de nødvendige beskyttelsestiltak.

2. Disse tiltakene skal i minst mulig grad forstyrre virkemåten til det indre marked, og skal ikke være mer omfattende enn det som er strengt nødvendig for å avhjelpe de plutselige problemer som har oppstått.

3. Den berørte medlemsstat skal omgående underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om slike tiltak, og Kommisjonen kan beslutte at medlemsstaten må endre eller avvike tiltakene dersom de virker konkurransevridende og påvirker handelen negativt i et omfang som strider mot felles interesser.

Artikkel 27

Unntak i forbindelse med faste betalingsforpliktelser

1. Dersom et naturgassforetak har eller forventer å få store økonomiske og finansielle vanskeligheter på grunn av faste betalingsforpliktelser som foretaket har påtatt seg innenfor rammen av én eller flere kontrakter om kjøp av gass, kan det sende den berørte medlemsstat eller den utpekte vedkommende myndighet en søknad om midlertidig unntak fra bestemmelsene i artikkel 18. Etter medlemsstatens valg skal søknadene inngis for hvert enkelt tilfelle enten før eller etter at det er nektet adgang til nettet. Medlemsstatene kan også la naturgassforetaket velge om det vil inngi sin søknad før eller etter at det er nektet adgang til nettet. Dersom et naturgassforetak har nektet adgang til nettet, skal søknaden inngis umiddelbart. Søknadene skal være vedlagt alle relevante opplysninger om vanskelighetens art og omfang, og om naturgassforetakets anstrengelser for å løse problemet.

Dersom det ikke framkommer noen fornuftig løsning, og idet det tas hensyn til bestemmelsene i nr. 3, kan medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet vedta å innrømme unntak.

2. Medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet skal umiddelbart underrette Kommissjonen om sin beslutning om å innrømme et slikt unntak, og vedlegge alle relevante opplysninger om dette. Disse opplysningene kan oversendes Kommissjonen i form av et sammendrag, slik at Kommissjonen kan avgi en velbegrunnet uttalelse. Kommissjonen kan, innen åtte uker etter at den mottok underretningen, kreve at den berørte medlemsstaten eller utpekte vedkommende myndighet endrer eller trekker tilbake beslutningen om å innrømme unntak.

Dersom medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet ikke imøtekommer anmodningen innen en frist på fire uker, skal en endelig beslutning umiddelbart treffes i samsvar med framgangsmåten nevnt i artikkel 30 nr. 2.

Kommissjonen skal sørge at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.

3. Medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet og Kommissjonen skal, når de treffer beslutning om unntakene nevnt i nr. 1, særlig ta hensyn til følgende kriterier:

- a) målet om å skape et konkurransepreget gassmarked,
- b) nødvendigheten av å oppfylle forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og garantere forsyningsikkerheten,
- c) naturgassforetakets stilling på gassmarkedet og den faktiske konkurransen i dette markedet,
- d) omfanget av de økonomiske og finansielle vanskelighetene til naturgassforetak og overføringsforetak eller berettigede kunder,
- e) datoen for undertegning av og vilkårene for kontrakten eller kontraktene, herunder i hvor stor grad den/de tar høyde for markedsutviklingen,
- f) anstrengelser som er gjort for å overvinne vanskelighetene,
- g) i hvilken grad foretaket da det tok på seg de aktuelle faste betalingsforpliktelsene med rimelighet kunne ha forutsett, i lys av bestemmelsene i dette direktiv, at de alvorlige vanskelighetene antakeligvis ville oppstå,
- h) i hvilken grad nettet er koplet sammen med andre nett samt graden av samvirkingsevne mellom disse nettene, og
- i) virkningen som innrømmelse av et unntak vil kunne få på en riktig anvendelse av dette direktiv med hensyn til at det indre marked for naturgass skal virke på en tilfredsstillende måte.

En beslutning om en anmodning om unntak som gjelder kontrakter med faste betalingsforpliktelser inngått før dette direktiv trer i kraft, må ikke føre til en situasjon der det er umulig å finne alternative økonomisk levedyktige avsetningsmuligheter. Under enhver omstendighet skal det antas at det ikke foreligger alvorlige vanskeligheter så lenge salget av naturgass ikke synker til under nivået for minsteavtaksgaranti i gasskjøpskontrakter med faste betalingsforpliktelser, eller så lenge den aktuelle gasskjøpskontrakten med faste betalingsforpliktelser kan tilpasses eller naturgassforetaket kan finne andre løsninger.

4. Naturgassforetak som ikke er innrømmet unntak som nevnt i nr. 1, skal ikke eller skal ikke lenger nekte adgang til nettet på grunn av faste betalingsforpliktelser i henhold til en kontrakt om kjøp av gass. Medlemsstatene skal sørge for at de aktuelle bestemmelsene i kapittel VI, særlig artikkel 18-25, overholdes.

5. Ethvert unntak som innrømmes i henhold til bestemmelsene ovenfor, skal være behørig begrunnet. Kommissjonen skal kunngjøre beslutningen i *Den europeiske unions tidende*.

6. Kommissjonen skal, innen fem år etter at dette direktiv har trådt i kraft, framlegge en evalueringsrapport om erfaringene med anvendelsen av denne artikkel, slik at Europaparlamentet og Rådet i rett tid skal kunne vurdere om den bør endres.

Artikkel 28

Markeder under oppbygging og isolerte markeder

1. Medlemsstater som ikke er direkte koplet til samkjøringsnettet til en annen medlemsstat, og som har bare én ekstern hovedleverandør, kan fravike artikkel 4, 9, 23 og/eller 24 i dette direktiv. Et forsyningsforetak med en markedsandel på over 75 prosent, skal anses som hovedleverandør. Et slikt unntak skal utløpe automatisk når minst ett av disse vilkårene ikke lenger er oppfylt. Kommissjonen skal underrettes om slike unntak.

2. En medlemsstat som har rett til status som marked under oppbygging, og som på grunn av gjennomføringen av dette direktiv vil få store vanskeligheter, kan fravike artikkel 4, artikkel 7, artikkel 8 nr. 1 og 2, artikkel 9, artikkel 11, artikkel 12 nr. 5, artikkel 13, artikkel 17, artikkel 18, artikkel 23 nr. 1 og/eller artikkel 24 i dette direktiv. Et slikt unntak skal utløpe automatisk når medlemsstaten ikke lenger har status som marked under oppbygging. Kommissjonen skal underrettes om slike unntak.

3. På den dato da unntaket nevnt i nr. 2 utløper skal definisjonen av berettigede kunder føre til en åpning av markedet som tilsvarer minst 33 prosent av det samlede årlige gassforbruket på det nasjonale gassmarked. To år senere får artikkel 23 nr. 1 bokstav b) anvendelse, og tre år senere får artikkel 23 nr. 1 bokstav c) anvendelse. Inntil artikkel 23 nr. 1 bokstav b) får anvendelse kan medlemsstatene nevnt

i nr. 2 beslutte å ikke anvende artikkel 18 når det gjelder tilleggstjenester og midlertidig lagring for regassifisering og påfølgende levering til overføringsnett.

4. Dersom gjennomføringen av dette direktiv skaper store vanskeligheter i et geografisk avgrenset område i en medlemsstat, særlig med hensyn til utvikling av infrastrukturen for overføring og hoveddistribusjon, kan medlemsstatene for å oppmuntre til investeringer søke Kommisjonen om midlertidig unntak fra artikkel 4, artikkel 7, artikkel 8 nr. 1 og 2, artikkel 9, artikkel 11, artikkel 12 nr. 5, artikkel 13, artikkel 17, artikkel 18, artikkel 23 nr. 1 og/eller artikkel 24, for å bedre situasjonen i dette området.

5. Kommisjonen kan innrømme unntak som nevnt i nr. 4, idet den særlig tar hensyn til følgende kriterier:

- nødvendigheten av investeringer i infrastruktur, som ikke vil være lønnsomme i et konkurransepreget marked,
- omfanget av og utsiktene til tilbakebetaling av de nødvendige investeringene,
- gassnettets størrelse og utbyggingsgrad i det aktuelle området,
- utsiktene for det aktuelle gassmarkedet,
- det aktuelle områdets eller den aktuelle regionens størrelse og geografiske særtrekk, og sosioøkonomiske og demografiske faktorer.

a) For annen infrastruktur for gass enn infrastruktur for distribusjon, kan det innrømmes unntak bare dersom det ikke finnes noen infrastruktur for gass i det aktuelle området, eller dersom en slik infrastruktur har vært etablert i mindre enn ti år. Et midlertidig unntak kan ikke gjelde i mer enn ti år etter at området fikk den første gassforsyningen.

b) For infrastruktur for distribusjon kan et unntak innrømmes for et tidsrom som ikke overskrider 20 år fra det tidspunkt gass første gang leveres gjennom nevnte nett i området.

6. Luxembourg kan innrømmes et unntak fra artikkel 8 nr. 3 og artikkel 9 i et tidsrom på fem år fra 1. juli 2004. Et slikt unntak skal vurderes før tidsrommet på fem år utløper, og en eventuell beslutning om å fornye unntaket i ytterligere fem år skal treffes i samsvar med framgangsmåten nevnt i artikkel 30 nr. 2. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

7. Kommisjonen skal underrette medlemsstatene om søknader inngitt i henhold til nr. 4, før den treffer beslutning i samsvar med nr. 5, idet det tas hensyn til kravet om fortrolig behandling. Beslutningen samt unntakene nevnt i nr. 1 og 2 skal kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

8. Hellas kan fravike artikkel 4, artikkel 11, artikkel 12, artikkel 13, artikkel 18, artikkel 23 og/eller artikkel 24 i dette direktiv for de geografiske områder og tidsrom som angis i de tillatelser Hellas utsteder, før 15. mars 2002 og i samsvar med direktiv 98/30/EF, for utvikling av og enerett til bruk av distribusjonsnett i visse geografiske områder.

Artikkel 29

Ny gjennomgåelse

Dersom Kommisjonen på bakgrunn av konklusjonen i rapporten nevnt i artikkel 31 nr. 3 — på grunn av den effektive måten det er gitt adgang til nett på i en medlemsstat som har sikret full og uhindret nettdagang som ikke innebærer forskjellsbehandling — fastslår at visse forpliktelser som dette direktiv pålegger foretak (herunder de forpliktelser som gjelder rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett) ikke står i forhold til det mål som er satt, kan den berørte medlemsstat anmode Kommisjonen om et unntak fra det aktuelle krav.

Medlemsstaten skal umiddelbart underrette Kommisjonen om anmodningen, sammen med alle relevante opplysninger som er nødvendige for å vise at konklusjonen i rapporten om å sikre effektiv adgang til nett vil bli fastholdt.

Innen tre måneder etter at Kommisjonen er underrettet skal den vedta en uttalelse om den berørte medlemsstats anmodning og, ved behov, framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet om å endre de relevante bestemmelser i direktivet. Kommisjonen kan i forslagene om å endre direktivet foreslå å frita den berørte medlemsstat fra visse krav, forutsatt at denne medlemsstat ved behov gjennomfører like effektive tiltak.

Artikkel 30

Komité

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.
3. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

*Artikkel 31***Innberetning**

1. Kommisjonen skal overvåke og vurdere anvendelsen av dette direktiv, og oversende en samlet framdriftsrapport til Europaparlamentet og Rådet før utløpet av det første året etter at dette direktiv trer i kraft, og deretter hvert år. Rapporten skal minst omfatte følgende:

- a) erfaringer fra og framskritt som er gjort med hensyn til å opprette et fullstendig og velfungerende indre marked for naturgass og de gjenstående hindringer for å oppnå dette, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon, aggressiv eller konkurransebegrensende atferd,
- b) de unntak som er innrømmet i henhold til dette direktiv, herunder gjennomføringen av unntaket nevnt i artikkel 13 nr. 2 med sikte på en mulig endring av terskelen,
- c) i hvilket omfang kravene om atskillelse og fastsettelse av tariffen i dette direktiv har bidratt til å sikre rettferdig adgang uten forskjellsbehandling til Fellesskapets gassnett, og likeverdige konkurransenivåer, så vel som hvilke økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser åpningen av gassmarkedet har fått for kundene,
- d) en undersøkelse av spørsmål knyttet til nettens kapasitetsnivå og forsyningssikkerhet for naturgass i Fellesskapet, og særlig den foreliggende og planlagte likevekt mellom etterspørsel og tilbud, idet det tas hensyn til den fysiske kapasitet for utveksling mellom områder og utbygging av lagringsanlegg (herunder spørsmålet om forholdsmessighet i markedsreguleringen på dette område),
- e) særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot de tiltak som treffes i medlemsstatene for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra én eller flere leverandører,
- f) en allmenn vurdering av de framskritt som er gjort med hensyn til bilaterale forbindelser med tredjestater som produserer og eksporterer eller transporterer naturgass, herunder framskritt innenfor markedsintegrasjon, handel og adgang til nettene i slike tredjestater,
- g) behovet for mulige harmoniseringsbestemmelser som ikke er knyttet til bestemmelsene i dette direktiv.

Denne rapporten kan ved behov omfatte anbefalinger og tiltak for å motvirke negative virkninger av markedsdominans og markedskonsentrasjon.

2. Hvert annet år skal rapporten nevnt i nr. 1 også omfatte en analyse av de ulike tiltak som er truffet i medlemsstatene for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, sammen med en undersøkelse av hvor effektive disse tiltakene er, og særlig av hvordan de påvirker konkurransen i gassmarkedet. Ved behov kan rapporten omfatte anbefalinger om tiltak som skal treffes på nasjonalt plan for å oppnå en høy kvalitet på offentlige tjenester, eller tiltak som skal hindre utestenging fra markedet.

3. Kommisjonen skal senest 1. januar 2006 oversende Europaparlamentet og Rådet en detaljert rapport om de framskritt som er gjort med hensyn til å opprette det indre marked for gass. Det skal særlig rapporteres om:

- nettdagang som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- effektiv regulering,
- utviklingen av infrastruktur for sammenkopling og transittvilkår samt forsyningssikkerheten i Fellesskapet,
- i hvilket omfang små bedrifter og husholdninger får fullt utbytte av markedsåpningen, særlig med hensyn til kvaliteten på offentlige tjenester,
- i hvilket omfang markedene i praksis er åpne for effektiv konkurranse, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd,
- i hvilket omfang kunder faktisk skifter leverandør og reforhandler tariffen,
- prisutvikling, herunder forsyningspriser, i forhold til graden av markedsåpning,
- hvorvidt tredjemann har effektiv adgang uten forskjellsbehandling til å lagre gass når det teknisk og/eller økonomisk sett er nødvendig for å gi effektiv adgang til nettet,
- erfaringer innhentet ved anvendelsen av dette direktiv med hensyn til den faktiske uavhengigheten til nettoperører i vertikalt integrerte foretak, og hvorvidt det er utviklet andre tiltak i tillegg til funksjonell uavhengighet og regnskapsmessig atskillelse som har virkninger som tilsvarer rettslig atskillelse. Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag til Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre fullstendig og faktisk uavhengighet for operatører av distribusjonsnett før 1. juli 2007. Ved behov skal disse forslagene i samsvar med konkurranseregelverket også gjelde tiltak knyttet til markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd.

*Artikkel 32***Oppheving**

1. Direktiv 91/296/EØF oppheves med virkning fra 1. juli 2004, uten at dette berører kontrakter inngått i henhold til artikkel 3 nr. 1 i direktiv 91/296/EØF, som fortsatt skal gjelde og gjennomføres i henhold til vilkårene i nevnte direktiv.

2. Direktiv 98/30/EF oppheves med virkning fra 1. juli 2004, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser når det gjelder fristene for innarbeiding og anvendelse av nevnte direktiv. Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg B.

*Artikkel 33***Gjennomføring**

1. Medlemsstatene skal innen 1. juli 2004 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

2. Medlemsstatene kan utsette gjennomføringen av artikkel 13 nr. 1 til 1. juli 2007. Dette skal ikke berøre kravene i artikkel 13 nr. 2.

3. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

*Artikkel 34***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

*Artikkel 35***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 26. juni 2003.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

A. TSOCHATZOPOULOS

Formann

VEDLEGG A

Forbrukerverntiltak

Uten at fellesskapsreglene for forbrukervern berøres, særlig europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF⁽¹⁾ og rådsdirektiv 93/13/EF⁽²⁾, skal tiltakene nevnt i artikkel 3 sikre at kunder:

- a) har rett til en kontrakt med sin gassleverandør der følgende angis:
- leverandørens navn og adresse,
 - hvilke tjenester som ytes, kvalitetsnivået på tjenestene samt tidspunkt for første tilkopling,
 - eventuelle vedlikeholdstjenester som ytes,
 - på hvilken måte ajourførte opplysninger om alle gjeldende tariffer og vedlikeholdskostnader kan innhentes,
 - kontraktens varighet, vilkår for fornyelse og avslutning av tjenestene og kontrakten samt en eventuell rett til oppsigelse,
 - eventuell erstatning eller tilbakebetaling dersom tjenestene ikke har den kvalitet som er angitt i kontrakten, og
 - hvordan framgangsmåten for tvisteløsning iverksettes i samsvar med bokstav f).

Vilkårene skal være rettferdige og kjent på forhånd. Under alle omstendigheter skal disse opplysningene framlegges før kontrakten inngås eller bekreftes. Dersom kontraktene inngås gjennom mellommenn, skal opplysningene nevnt over også framlegges før kontrakten inngås,

- b) underrettes i god tid om eventuelle planer om å endre kontraktsvilkårene og om deres rett til å heve kontrakten når underretningen er gitt. Tjenesteytere skal underrette sine kunder direkte om eventuelle prisøkninger, i god tid og ikke senere enn én vanlig faktureringsperiode etter at økningen trer i kraft. Medlemsstatene skal sikre at kunder har rett til å heve kontrakten dersom de ikke godtar de nye vilkårene som gassleverandøren har underrettet dem om,
- c) får klare og tydelige opplysninger om gjeldende priser og tariffer og standardvilkår og -betingelser for adgang til og bruk av gasstjenester,
- d) tilbys et bredt utvalg av betalingsmåter. Eventuelle forskjeller i vilkår og betingelser skal gjenspeile leverandørens kostnader ved bruk av de ulike betalingssystemene. Allmenne vilkår og betingelser skal være rettferdige og oversiktlige. De skal meddeles på et klart og tydelig språk. Kundene skal beskyttes mot urimelige eller villedende salgsmetoder,
- e) ikke må betale for å skifte leverandør,
- f) nyter godt av oversiktlige, enkle og billige framgangsmåter for behandling av kundeklager. Slike framgangsmåter skal gjøre det mulig å løse tvister hurtig og rettferdig og skal, når det er berettiget, omfatte bestemmelser om en ordning for refusjon og/eller erstatning. Når det er mulig skal prinsippene i kommisjonsrekommendasjon 98/257/EF⁽³⁾ følges,
- g) som er kopleet til et gassnett, underrettes om sin rett til å bli forsynt, i henhold til gjeldende nasjonale lovgivning, med naturgass av en bestemt kvalitet til en rimelig pris.

⁽¹⁾ EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

VEDLEGG B

Sammenligningstabell

Direktiv 98/30/EF	Dette direktiv	
Artikkel 1	Artikkel 1	Virkeområde
Artikkel 2	Artikkel 2	Definisjoner
Artikkel 3	Artikkel 3	Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern
Artikkel 4	Artikkel 4	Tillatelsesordning
—	Artikkel 5	Overvåking av forsyningsikkerhet
Artikkel 5	Artikkel 6	Tekniske forskrifter
Artikkel 6	Artikkel 7	Utpeking av nettoperatorer
Artikkel 7	Artikkel 8	Nettoperatorers oppgaver
—	Artikkel 9	Rettslig atskillelse av operatører av overføringsnett
Artikkel 8	Artikkel 10	Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett
Artikkel 9 nr. 1	Artikkel 11	Utpeking av operatører av distribusjonsnett
Artikkel 10	Artikkel 12	Opgaver for operatører av distribusjonsnett
—	Artikkel 13	Atskillelse av operatører av distribusjonsnett
Artikkel 11	Artikkel 14	Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av distribusjonsnett
—	Artikkel 15	Operatør av kombinasjonsnett
Artikkel 12	Artikkel 16	Rett til tilgang til regnskaper
Artikkel 13	Artikkel 17	Atskilte regnskaper
Artikkel 14-16	Artikkel 18	Adgang for tredjemann
—	Artikkel 19	Adgang til lagring
Artikkel 23	Artikkel 20	Adgang til oppstrømsgassrørledningsnett
Artikkel 17	Artikkel 21	Nektelse av adgang
—	Artikkel 22	Ny infrastruktur
Artikkel 18 og 19	Artikkel 23	Markedsåpning og gjensidighet
Artikkel 20	Artikkel 24	Direkteledninger
Artikkel 21 nr. 2 og nr. 3 og artikkel 22	Artikkel 25	Reguleringsmyndigheter
Artikkel 24	Artikkel 26	Beskyttelsestiltak
Artikkel 25	Artikkel 27	Unntak i forbindelse med faste betalingsforpliktelser
Artikkel 26	Artikkel 28	Markeder under oppbygging og isolerte markeder
—	Artikkel 29	Ny gjennomgåelse
—	Artikkel 30	Komité

Direktiv 98/30/EF	Dette direktiv	
Artikkel 27 og 28	Artikkel 31	Innberetning
—	Artikkel 32	Oppheving
Artikkel 29	Artikkel 33	Gjennomføring
Artikkel 30	Artikkel 34	Ikrafttredelse
Artikkel 31	Artikkel 35	Adressater
	Vedlegg A	Forbrukerverntiltak